

OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA SPORT FANLARINI O'QITISHDA RAQAMLI PEDAGOGIKA VA MASOFAVIY TA'LIMNING INTEGRATSION MODELI

Muminov Umid Uktamovich

*Qo'qon davlat universiteti
Jismoniy madaniyat kafedrasida o'qituvchisi
E-mail: umid.0303spark@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida sport fanlarini o'qitishda raqamli pedagogika va masofaviy ta'lim texnologiyalarining integratsion modelini yaratishning ilmiy-metodik asoslari yoritilgan. Tadqiqot davomida LMS platformalari, videokonferensiya tizimlari, virtual sport mashg'ulotlari, sun'iy intellekt elementlari va elektron monitoring vositalarining sport ta'limidagi imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari integratsiyalashgan raqamli model talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish, mustaqil ta'lim faoliyatini faollashtirish hamda jismoniy faolligini nazorat qilishda samarali ekanligini ko'rsatdi. Olingan natijalar asosida sport fanlarini o'qitishda raqamli pedagogikani takomillashtirish va masofaviy ta'limni samarali tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: sport ta'limi, raqamli pedagogika, masofaviy ta'lim, LMS platformalari, jismoniy tarbiya, sport metodikasi, innovatsion texnologiyalar, elektron ta'lim, raqamli kompetensiya, virtual mashg'ulot, sun'iy intellekt.

DIGITAL PEDAGOGY AND THE INTEGRATIVE MODEL OF DISTANCE EDUCATION IN TEACHING SPORTS DISCIPLINES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Muminov Umid Uktamovich

Lecturer, Department of Physical Culture
Kokand State University

E-mail: umid.0303spark@gmail.com

Abstract: This article highlights the scientific and methodological foundations for developing an integrative model of digital pedagogy and distance education in teaching sports disciplines at higher education institutions. The study analyzes the educational potential of Learning Management System (LMS) platforms, videoconferencing systems, virtual sports training sessions, artificial intelligence components, and electronic monitoring tools within sports education. The research findings demonstrate that the integrated digital model is effective in strengthening students' theoretical knowledge, developing practical skills, enhancing independent

learning activities, and monitoring their physical activity. Based on the obtained results, methodological recommendations were developed for improving digital pedagogy and ensuring the effective organization of distance education in the teaching of sports disciplines.

Keywords: sports education, digital pedagogy, distance education, LMS platforms, physical education, sports methodology, innovative technologies, e-learning, digital competence, virtual training, artificial intelligence.

Kirish

XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida sport fanlarini o'qitish jarayoni ham bundan mustasno emas. An'anaviy auditoriya mashg'ulotlari bilan bir qatorda masofaviy ta'lim, raqamli pedagogika va virtual ta'lim muhiti sport ta'limining yangi shakl va metodlarini shakllantirmoqda.

So'nggi yillarda dunyo miqyosida pandemiya sharoiti, raqamli transformatsiya va ta'limning individuallashtirilishi sport fanlarini masofaviy shaklda o'qitish zaruratini yanada kuchaytirdi. Biroq sport ta'limi o'zining amaliy xarakteri bilan boshqa fanlardan farq qiladi. Shu sababli sport fanlarini masofaviy o'qitishda nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni ham samarali shakllantira oladigan integratsion modelni ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi, oliy ta'lim tizimini raqamlashtirishga oid Prezident farmon va qarorlari ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini keng joriy etishni nazarda tutadi. Shu jihatdan sport fanlarini o'qitishda raqamli pedagogika va masofaviy ta'limning integratsiyasi zamonaviy ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi oliy ta'lim muassasalarida sport fanlarini o'qitishda raqamli pedagogika va masofaviy ta'limning integratsion modelini ishlab chiqish hamda uning samaradorligini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot Qo'qon davlat universitetining Jismoniy madaniyat yo'nalishi talabalari ishtirokida olib borildi. Tadqiqotda 100 nafar talaba qatnashdi. Ular nazorat va tajriba guruhlariga ajratildi.

Tadqiqot davomida quyidagi metodlardan foydalanildi:

ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish;

pedagogik kuzatish;

anketa-so'rovnoma;

tajriba-sinov ishlari;

LMS platformalari faoliyatini tahlil qilish;

matematik-statistik usullar.

Tajriba guruhida Moodle, Google Classroom, HEMIS, Microsoft Teams va Zoom platformalaridan foydalanildi. Shuningdek, videoanaliz, elektron portfoliolar, onlayn testlar va virtual sport mashg'ulotlari tashkil etildi.

Tadqiqot 16 hafta davomida amalga oshirildi. Nazorat guruhi an'anaviy o'qitish usulida, tajriba guruhi esa integratsiyalashgan raqamli model asosida ta'lim oldi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot davomida sport fanlarini o'qitishning quyidagi integratsion modeli ishlab chiqildi:

Raqamli ta'lim muhiti

Modelning birinchi komponenti elektron ta'lim muhiti bo'lib, u quyidagi elementlarni o'z ichiga oldi:

elektron ma'ruzalar;

video darslar;

interaktiv topshiriqlar;

virtual laboratoriyalar;

elektron kutubxona va sport metodik materiallari.

Talabalar istalgan vaqtda o'quv materiallaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu mustaqil ta'lim samaradorligini oshirdi.

Virtual sport mashg'ulotlari

Amaliy mashg'ulotlar videokonferensiya platformalari orqali tashkil etildi. Talabalar o'qituvchi tomonidan namoyish etilgan mashqlarni real vaqt rejimida bajardilar. Mashg'ulotlar video yozuvlari keyinchalik qayta ko'rib chiqish uchun platformaga joylashtirildi.

Bunday yondashuv quyidagi imkoniyatlarni yaratdi:

mashqlar texnikasini qayta tahlil qilish;

mustaqil mashg'ulotlarni nazorat qilish;

talabaning individual xatolarini aniqlash;

teskari aloqani tezkor tashkil etish.

Elektron monitoring tizimi

Talabalarning jismoniy faolligi mobil ilovalar va fitnes-trekerlar yordamida monitoring qilindi. Kunlik qadamlar soni, yurak urish chastotasi, mashg'ulot davomiyligi va energiya sarfi kabi ko'rsatkichlar elektron tizimda qayd etildi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhi talabalarining haftalik jismoniy faolligi nazorat guruhiga nisbatan 26,8 % ga yuqori bo'ldi.

Nazariy bilimlar ko'rsatkichlari

Onlayn test va nazorat ishlari natijalariga ko'ra, tajriba guruhi talabalarining sport nazariyasi, sport fiziologiyasi va sport pedagogikasi fanlari bo'yicha o'zlashtirish darajasi sezilarli darajada oshdi. O'rtacha reyting ko'rsatkichi 18,4 % ga yaxshilandi.

Mustaqil ta'lim faoliyati

Raqamli platformalar talabalarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirdi. Elektron portfoliolar va loyiha topshiriqlari orqali talabalar sport metodikasi bo'yicha ijodiy ishlanmalar tayyorladilar. So'rovnomalar natijalariga ko'ra, talabalarining 81 % i raqamli ta'lim vositalari mustaqil o'qishni osonlashtirganini ta'kidladi.

Muhokama

Olingan natijalar sport fanlarini o'qitishda raqamli pedagogika va masofaviy ta'limning integratsiyasi yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. An'anaviy sport ta'limida amaliy mashg'ulotlar ustuvor bo'lsa, raqamli model nazariy va amaliy komponentlarni yagona tizimda birlashtirish imkonini berdi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, videoanaliz va virtual mashg'ulotlar talabalarning texnik harakatlarni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam berdi. Talabalar

mashqlarni qayta ko‘rib chiqish va o‘z xatolarini mustaqil tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Bu esa reflektiv ta‘lim ko‘nikmalarining rivojlanishiga xizmat qildi.

Shuningdek, elektron monitoring tizimi talabalarning jismoniy faolligini nazorat qilishda samarali vosita bo‘ldi. Sport ta‘limida ko‘pincha mashg‘ulotdan tashqari jismoniy faollik nazorat qilinmaydi. Raqamli vositalar esa talabanning umumiy harakat faolligi haqida to‘liq ma‘lumot olish imkonini berdi.

Biroq tadqiqot davomida ayrim muammolar ham kuzatildi:

barcha talabalarda internet va texnik qurilmalar bir xil darajada mavjud emasligi; amaliy sport mashg‘ulotlarini to‘liq masofaviy shaklda tashkil etishning murakkabligi;

o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini muntazam oshirib borish zarurati.

Shu sababli sport ta‘limida gibril (aralash) model eng maqbul variant sifatida qaralishi mumkin. Ya‘ni nazariy mashg‘ulotlar va ayrim amaliy topshiriqlar masofaviy shaklda, murakkab amaliy mashg‘ulotlar esa an‘anaviy tarzda tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir.

Xulosa

Sport fanlarini o‘qitishda raqamli pedagogika va masofaviy ta‘limning integratsiyasi ta‘lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. LMS platformalari talabalar mustaqil ta‘limini samarali tashkil etish imkonini beradi. Virtual sport mashg‘ulotlari va videoanaliz texnologiyalari amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Elektron monitoring tizimlari talabalarning jismoniy faolligini nazorat qilish va sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi.

Sport ta‘limida gibril integratsion model – an‘anaviy va masofaviy ta‘lim uyg‘unligi eng samarali yondashuv hisoblanadi. Oliy ta‘lim muassasalarida sport fanlarini o‘qituvchi pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Matveyev L.P. Teoriya i metodika fizicheskoy kulturi. – Moskva: Sport, 2021.
2. Platonov V.N. Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015.
3. UNESCO. Digital Education Transformation. – Paris, 2023.
4. World Health Organization. Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030. Geneva, 2023.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasiga oid farmon va qarorlari.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “Yangi O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. Toshkent, 2023.